

Dr. Nemeecz Ernő

1920 - 2021

Nemecz Ernő

szobrának avatására

2022. november 10.

Pannon Egyetem

Kiadó: Veszprémi Vegyészekért Alapítvány
www.vvalapitvany.hu

Felelős szerkesztő: Polinszky Gábor

Fényképek szerkesztése: Dr. Polinszky Tibor

Borítóterv és tördelés: Dr. Ható Zoltán

Nyomdai és kötészeti munka:
Stanctechnik Kft.

Tartalomjegyzék

Rektori bevezető	5. oldal
Nemecz Ernő geokémikus, mineralógus, tanszékvezető egyetemi tanár, az MTA rendes tagja	8. oldal
Nemecz Ernő az egyetem alapító oktatója	11. oldal
Beszélgetés Nemecz Ernő akadémikussal	19. oldal
102 éves korában elhunyt a rektorok rektora.....	21. oldal
Nemecz Ernő székfoglalója elé	23. oldal
Nemecz Ernő és a Magyarhoni Földtani Társulat	27. oldal
Lapis András szobrászművész	43. oldal
Nemecz Ernő főbb munkái	45. oldal

Rektori bevezető

Egy valódi universitas szellemiségéhez nemcsak oktatóinak tudása és végzett hallgatóinak szakmai felkészültsége, hanem a nagy elődök nagyszerű eredményeinek, iskolateremtő munkásságának méltó elismerése is hozzátartozik. Az egyetem szellemi fundamentumai egykori nemzetközi hírű professzorai, saját tudományterületükön kiemelkedő értéket teremtő és közvetítő tudósok eredményeire épülnek. A nemes ércbe öntött, méltóságot, tekintélyt és tiszteletet sugárzó mellszobrok panteonja azt hirdeti: a Pannon Egyetem büszke dicső múltjára, egykori nagy tekintélyű professzoraira, akiknek közvetve mai sikereit is köszönheti. A szoborpark ma az egyetem jogelődje, a Veszprémi Vegyipari Egyetem egyik alapító professzora, dékánja, rektora, a nemzetközi hírű geokémikus, Nemezc Ernő akadémikus bronz mellszobrával gazdagodik. Nemezc Ernő (1920–2021) az ásványtan tudományában alkotott maradandót, tett szert széleskörű megbecsülésre és elismertségre. Kivívott tekintélyét és megfontolt derűt sugárzó személyiségét egész élete során a Veszprémi Egyetem szolgálatának szentelte. Nevéhez fűződik a Magyar Tudományos Akadémia Területi Bizottságának megalapítása Veszprémben, ami az egyetem székhelyét az egész Észak-Dunántúl szellemi-tudományos központjává tette. E sorok írójának megadatott a szerencse, hogy több évtizede barátjának és példaképének tekintheti Nemezc Ernőt, akinek szellemi életútja máig hatóan jelentős hatással van rá. Az emberi nagyság tisztelete egyidős az emberiséggel: a Pannon Egyetem Nemezc Ernő bronz mellszobrának felavatásával a halhatatlanok csarnokába fogadja szellemi örökségét gazdagító egykori alapító professzort.

Gelencsér András
rektor

NEMECZ ERNŐ

1920. augusztus 22. – 2021. november 25.

akadémikus, egyetemi tanár, állami díjas geokémikus

---

¹ MTI Fotó: Arany Gábor _AG19840405005

Nemecz Ernő (1920-2021) geokémikus, mineralógus, tanszékvezető egyetemi tanár, az MTA rendes tagja

1920. augusztus 22-én született Lósoncon (Lučenec, Szlovákia). Felsőfokú tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetemen végezte, oklevelét 1942-ben kapta meg ásványtan-földtan-vegytan szakon. 1942-1944 között a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanársegéde. 1944-ben doktorált. A II. világháború alatt, 1945-ben hadifogságba került, ahonnan 1948-ban jutott haza. 1948-1949-ben a Műegyetemen (1949-től Budapesti Műszaki Egyetem) volt tanársegéd.

Dr. Nemecz Ernő
egyetemi tanár

1949-ben Polinszky Károly (1922-1998) a Veszprémi Vegyipari Egyetem alapítója egyetemi oktatónak hívta meg az újonnan létesített egyetemre. A meghívást elfogadva, 1949. május 16-án a Veszprémi Vegyipari Egyetem alapító tanárainak sorába lépett. 1949-1953 között intézeti tanárként dolgozott, majd 1953-1990 között az Ásványtan – Kristálytan Tanszék tanszékvezető egyetemi tanáraként vett részt a vegyészmérnök hallgatók oktatásában. 1958-ban a földtudományok kandidátusa, 1968-ban a földtudományok doktora tudományos fokozatot nyerte el. 1973-ban lett az MTA levelező tagja, majd 1979-ben rendes taggá választották.

Kutatásait az ásványtan, különösen az agyagásványtan, geokémia területén végezte. Foglalkozott ásványok röntgenanalízisével, ásványi nyersanyagok vizsgálatával. Elsőként írta le a klinoptilolit és mordenit zeolitfajták nagy tömegű előfordulását a Tokaji-hegységben. Másodikként fedezte fel a

Szerződés aláírásánál

scarbroit, pirofillit 1TC ásványokat magyarországi előfordulásokban. Behatóan foglalkozott az agyag-ásványok szerkezetével, tulajdonságaival és az ásványfajták azonosításával. Új eljárást dolgozott ki a talajok mineralógiai vizsgálatára.

Az oktatás mellett 1953-1954-ben az egyetem dékáni, 1971-1980 között az egyetem rektori feladatait is ellátta. 1990-től professor emeritusként járult hozzá az egyetemi képzéshez, továbbképzéshez.

1953-1989 között a Hazafias Népfront Veszprém megyei elnöke. 1966-tól 1972-ig a Magyarhoni Földtani Társulat elnöke. 1969-ben részt vett az UNESCO nemzetközi geológiai korrelációs program (IGCP) tervezésében. 1976-tól 1985-ig az MTA elnökség tagja. 1980-tól 1990-ig az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság elnöke. 1985-1990 között az MTA X. Osztály (a Földtudományok Osztálya) elnöke. 1993-tól 1999-ig az MTA Etikai Bizottság tagja. A Nemzetközi Agyagásványok Egyesülete (AIPEA) vezetőségének tagja. 1997-től a Kossuth- és Széchenyi-díj Bizottság tagja. 1966-tól 1972-ig felelős szerkesztője volt a

Diákrekter választás, 1973.

Földtani Közlönynek, valamint szerkesztőbizottsági tagja az Acta Geologica Hungarica folyóiratnak. A Természettudományi kislexikon földtudományi szócikkeinek szerkesztője volt.

A Szentpétervári Egyetem honoris causa címmel tüntette ki, a Francia Földrajzi Társaság tiszteletbeli tagjának választotta, a Veszprémi Egyetem díszdoktora. 1969-ben Akadémiai Díjat, 1972-ben MTESZ-díjat kapott. 1983-ben Állami Díjjal ismerték el tudományos munkásságát. 2000-ben kapta meg az Arany János Közalapítvány a Tudományért nagydíját, 2003-ban a VEAB arany emlékérmét, 2005-ben a Magyar Érdemrend középkeresztjét, 2008-ban az Akadémiai Aranyérmét, 2020-ban a Magyar Érdemrend Középkeresztje a Csillaggal (Polgári tagozat) kitüntetését. A pozsonyi Comenius Egyetem emlékérmének, a Fjodorov- emlékéremnek, a prágai Cseh Műszaki Egyetem Emil Votoček-emlékérmének tulajdonosa. Kitüntették a Szocialista Munkáért Érdeméremmel (1955), a Munka Érdemrend arany fokozatával (1965, 1974), a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója címmel (1967), a Szocialista Magyarországért Érdemrenddel (1980), a Kiváló Munkáért elismeréssel (1984).

2021. november 25-én hunyt el Budapesten. A Fiumei úti Nemzeti Sírkert akadémiai parcellájában 2021. december 10-én helyezték örök nyugalomba.

Próder István
Vegyészeti Múzeum

Felhasznált irodalom

- A Veszprémi Vegyipari Egyetem jubileumi évkönyve 1949-1974. Veszprém (1974).
- A Veszprémi Egyetem jubileumi évkönyve 1949-1999. Veszprém (1999).
- Veszprém megyei kortárs életrajzi lexikon, Veszprém (2001).
- A Magyar Tudományos Akadémia tagjai, Budapest (2003).

Köszönet a Pannon Egyetem Levéltára munkatársának, Pityó Gábornak a képek keresésénél nyújtott segítségéért.

Nemez Ernő
akadémikus
[Festmény,
Pannon Egyetem Tanácssterem]

PANNON EGYETEM
alapító oktatói

Polinszky Károly
akadémikus
[Festmény,
Pannon Egyetem Tanácssterem]

Veszprém újkori egyetemének létrehozására a 20. század közepéig kellett várni. 1949-ben került megszervezésre Magyarország második műegyeteme. Ekkor a párt és így a kormány szükségesnek tartotta, hogy a magyar vegyipar, különösképpen a nagyobb dunántúli gyárak termelésének támogatására, szakemberigényének kielégítésére a Dunántúlon alakítson ki olyan bázist, ahol a szerves kémiai technológiában jártas vegyészmérnököket képeznek. A választás Veszprémre esett, a döntésnek egyaránt voltak racionális szakmai és politikai érvei. 1949-ben **Polinszky Károlyt**, a Műegyetem fiatal adjunktusát bízták meg a „Veszprémi Műegyetem” szervezésével. Felhatalmazták arra, hogy ebben „az ügyben bárkivel tárgyalhat”. Az 1949. augusztus 19-én kihirdetett XXII. törvény már arról rendelkezett, hogy a felsőfokú műszaki szakképzés bővítése céljából a Budapesti Műszaki Egyetem keretében Veszprémben nehézvegyipari kart kell létesíteni. A kart Polinszky Károly szervezte meg. Három hónap alatt kiválasztotta a legjobb, legtehetségesebb fiatal oktatókat, elhívta őket Veszprémbe, megszervezte a képzést, gondoskodott az oktatás tárgyi feltételeinek megteremtéséről és 1949. szeptember 26-án már az első tanévnyitó ünnepségen köszöntötte a tanulmányait Veszprémben folytató 107 hallgatót.

Meghívta **Nemecz Ernőt** is, így, 1949-től a fővárosi műegyetem karaként működő egyetemen docens lett. 1951-ben a nehézvegyipari karból létrejött az önálló Veszprémi Vegyipari Egyetem. Nemecz Ernő 1953 és 1954-ben – amikor Polinszky a Nehézipari Minisztérium főosztályának vezetője volt – az önálló egykarú egyetem dékánja lett, majd 1954-ben tanszékvezető egyetemi tanár lett. Később, 1971-től 1980-ig, egy évtizeden keresztül a Veszprémi Vegyipari Egyetem rektora volt. Rektorsága idejére esett az egyetem fennállásának 25. évfordulója. Nemecz Ernő 1990-es nyugdíjazásáig egyetemi tanári címmel vezette az ásvány- és kristálytani tanszéken folyó munkát, után professor emeritusként segítette a veszprémi tanszéken folyó munkát.

Riporter a diákrektorral, a rektorral az emelvény lépcsőjén.

[Forrás: Veszprémi Napló 1973-04-14]

1971 – VEN

(Veszprémi Egyetemi Napok)

Nemecz Ernő rektorsága kezdetén, közreműködésével lett „nagykorú” a VEN. A „Veszprémi Egyetemi Napok” 1969-ben lépett a diplomaátadással ötévenként egybekötött tudományos „Egyetemi Napok” helyébe. Az alapötlet a „fejre állt a világ”! Az oktatók beülnek az iskolapadba, a diákból pedig rektor, diákrektor lehet. Az oktatók anekdotáztak, a hallgatók bemutatták, hogyan látták őket a tanév során. A kritikai humorral fűszerezett előadások és különböző versenyek, vetélkedők mellé egyre inkább országosan ismert zenészek, színészek, humoristák szórakoztatták a VEN-polgárokat. Így e napok 1986-ra a klasszikus diákhagyomány, a könnyűzenei szórakozás napjaivá vált. 2002-óta pedig gyökereit megőrző városi fesztivállá terebélyesedett a VEN.

1974 – 25 év

A két alapító oktató számára az 1974-es esztendő nagy jelentőségű volt. Az egyetem 25 éves lett. Nemez Ernő, rektor számára jutott az évforduló ünnepség megszervezése. Ez alkalomból kezdeményezésére az Egyetem Tanácsa az egyetem alapítása 25. évfordulója alkalmából Pro Universitate Vesprimiensi emlékérmet alapított. Az aranyérmet Borsos Miklós szobrászművész tervezte. Az Egyetem Tanácsa úgy döntött, hogy az első, 1974. évi emlékérmet Polinszky Károly akadémikus, Kossuth-díjas professzornak adományozta. Az érmet alapító társának Nemez Ernő adta át.

Nemez Ernő rektor és Polinszky Károly kezében a „Pro Universitate Vesprimiensi” érem
[Forrás: Polinszky archívum]

1975 – VEAB

Nemez Ernő számára az egyetem vezetése, az oktatás mellett fontos volt Veszprém központtal a térség tudományos életének megszervezése. Többekkel kezdeményezője, szervezője volt Veszprémi Akadémiai Bizottság (VEAB) létrehozásának. A Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége 1972. szeptemberi ülésén a 48/1972. számú határozatával hozta létre a VEAB-t. Az Akadémia vezetése a Bizottságot azzal a feladattal bízta meg, hogy az MTA keretein belül szervezze meg az észak-dunántúli régió tudományos közéletét. Ez a szervezet szakbizottságokból és munkabizottságokból épül fel, a régió szakemberei ezek munkájában

[Forrás: Polinszky archívum]

vesznek részt. Az érdemi munka 1975-ben indult meg. Nemez Ernő az alapító elnökség tagja volt alelnökként, majd 1979 – 1985 között hat évig elnökként vezette munkáját. MTA VEAB Nemez Ernő részére „Aranyfokozatú VEAB Emlékplakettet” adományozott 2003-ban.

„Veszprém város Tanácsa 1972-ben a VEAB-székház céljára Veszprémben a Tolbuhin utca – régi Vár utca – 37. szám alatti épületet ajánlotta fel és adta át. Az épület a veszprémi várhoz tartozó műemlék épületek egyik ékessége: a volt Dravecz-féle kanonoki ház, amely 1769-1773 között copfstílusban épült. [...]

[Forrás: Polinszky archívum]

Az épület felújítása és átalakítása székház céljára a Magyar Tudományos Akadémia gondozásában Sedlmayer Jánosné építész tervei alapján készült.”

Idézet az 1978. június 14-én tartott épület átadás emléklapjáról.

2019 – 70 év

Nemez Ernő köszöntése a Pannon Egyetem 70 éves jubileumi ünnepségén

„A 70 évvel a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa törvényt hozott a Budapesti Műszaki Egyetem Nehézvegyipari Karának megalapításáról Veszprémben. [...] Az egyetemalapító Polinszky Károly akadémikus által verbuvált oktatói gárda olyan kiváló és elkötelezett szakemberekből állt, akiknek a közreműködésével az egyetem valóságos repülőrajtot vett, és alapítása után két évvel már önálló, elismert, valódi egyetemmé vált. Ehhez az akkori társadalmi-politikai-gazdasági viszonyok sajátos együttállása is kellett, alapesetben hasonló mértékű fejlődéshez hosszú évtizedekre, ha nem évszázadokra lett volna szükség. A 70-es években Nemez Ernő rektor

irányítása mellett a Veszprémi Vegyipari Egyetem egy újabb kvantumugrást hajtott végre, amikor korát messze megelőzően új képzési programokat indított. Ezek közé tartozik például a később az egyetem részévé vált Keszthelyi Agrártudományi Egyetemmel közös, hiánypótló és rendkívül sikeres agrárvegyész (ma növényorvos) képzés, az országban elsőként elindított környezetvédelmi szakmérnök képzés (ne felejtjük el, a 70-es évek közepén tartunk!), vagy a KGST-ben idegenül ható, gazdasági jellegű szervező vegyész mérnök képzés, a két évtizeddel későbbi műszaki menedzser szak előfutára. De ide sorolhatjuk az ugyanebben az évtizedben a Magyar Tudományos Akadémia Területi Bizottságának megalapítását is Veszprémben, ami egyetemünk székhelyét a Balatontól északra fekvő régió megkerülhetetlen tudományos-szellemi erőközpontjává tette. A rendszerváltáskor az egyetem Licsi János rektorsága alatt kétkarúvá vált, majd az ezredfordulón Gaál Zoltán vezénylő tábornok irányításával a Nyugat-Dunántúli régió több városát is meghódító, immáron ötkarú intézmény a régiós dominanciát kifejező Pannon Egyetem néven találta meg identitását. Azóta is állja a felsőoktatás-politika viharjait, jól sáfárkodik az egyetemalapító elődök által rá hagyományozott értékes örökséggel. Nemzetközi egyetemi rangsorokban közvetlenül a nagy tudományegyetemek és a Semmelweis Egyetem után tartanak számon bennünket, a HVG legfrissebb oktatói kiválósági rangsorában harmadikok vagyunk, az egy oktatóra eső elnyert kutatás-fejlesztési pályázatok összege tekintetében pedig toronymagasan az elsők. S mindezen sikerek mellett továbbra is a családi légkör, a közösség ereje és a hagyományok tisztelete jellemez bennünket. Lángként őrizzük a minőséget, ragaszkodunk az egyetem szó még infláció előtti, eredeti jelentéséhez.”

Idézet Dr. Gelencsér András, a Pannon Egyetem rektora ünnepi beszédéből.

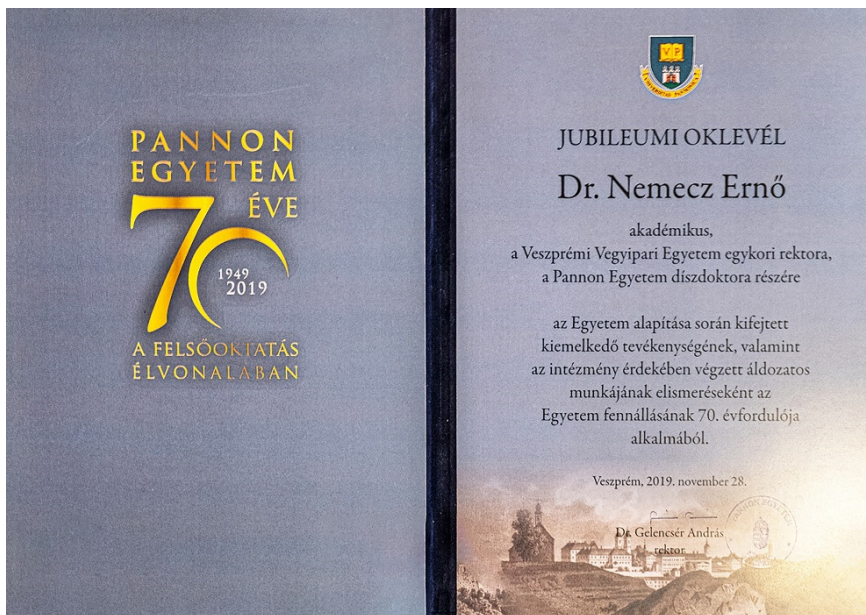
Összeállította: Dr. Polinszky Tibor

Nemecz Ernőnek Gelencsér András rektor jubileumi oklevelet ad át

[Forrás: Pannon Egyetem]

Jubileumi oklevél Dr. Nemecz Ernő részére,
2019. november 29.

[Forrás: Nemecz család archívum]

2019-ben Dr. Gelencsér András rektor (jobbra áll) szobájában
a 99 éves Dr. Nemezc Ernő (középen ül) és felesége (balra áll)
társaságában Polinszky Károly fiai
dr. Polinszky Tibor (balra), Polinszky Gábor (jobbra)
[Forrás. Polinszky archívum]

Beszélgetés Nemezc Ernő akadémikussal

A VEAB Tudósklubjában

Nemezc Ernő (Losonc, 1920. augusztus 22.) magyar geokémikus, mineralógus, krisztallográfus, egyetemi tanár, a földtudományok doktora, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja.

Legfontosabb tudományos eredményeit az agyagásványok kémiai tulajdonságainak, krisztályszerkezetének, nómenklatúrájának és genezisének kutatása terén érte el, de a talajokban és kőzetekben lezajló ásványi átalakulások feltárása területén kifejtett munkássága is jelentős.

Középiskolai tanulmányait Csehszlovákiában végezte el, majd 1938-ban beiratkozott a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemre, ahol természetrajz-vegytan szakos tanári képesítését summa cum laude 1943-ban szerezte meg. 1942–1943-ban a Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem gyakornoka, 1943-tól 1949-ig tanársegéde volt. Időközben 1944-ben doktori oklevelét is megszerezte.

1949-ben nevezték ki az akkor még a fővárosi műegyetem karaként működő későbbi Veszprémi Vegyipari Egyetemre docensnek, majd 1954-ben saját katedrát kapott, s 1990-es nyugdíjazásáig egyetemi tanári címmel vezette az ásvány- és krisztálytani tanszéken folyó munkát. Egyidejűleg 1953–1954-ben az immár önállósult egyetem dékánja, majd egy évtizeden keresztül, 1971-től 1980-ig rektora volt. A földtudományok kandidátusa címet 1959-ben szerezte meg, sikeres 1968-as disszertálását követően pedig a földtudományok doktora lett. 1990 után professor emeritusként segítette a veszprémi tanszéken folyó munkát.

Az ő nevéhez fűződik a VEAB megalakítása 1972-ben.

Forrás: Magyar Tudományos Akadémia - Veszprémi Akadémiai Bizottság

102 éves korában elhunyt a rektorok rektora

Nemecz Ernő nevét sokan ismerik Veszprémben, még inkább arcát. Évtizedeken át alig jelent meg fotója nélkül a Napló. Rektorként, akadémiai vezetőként vagy a Hazafias Népfront megyei elnökeként sok helyütt volt jelen. 1949-től kötődik a városhoz, 98 évesen még előadás tartott a VEAB-székházban – állva!

Állt az általa alapított akadémia bizottság székházában a pulpitus mögött egy úr, aki egész életében a tudománnyal foglalkozott, és arról beszélt az akadémiai székház hallgatóinak, milyen szerepe is van a véletlennek a tudományban. És hogy mennyire ismerhető meg ma a világ, amikor az ehhez szükséges eszközök teljesítménye alig fölmérhető. Nemecz Ernő betartotta az akadémiai 50 percet, majd helyet foglalt és várta a hozzászólásokat. Ha az illető kérdezett, akkor természetesen megtisztelte azzal, hogy állva válaszolt – 98 évesen.

Ez a gesztus, a másik ember tisztelete jellemezte mindenkor. 1976 óta személyesen ismertem, tudom, hogy a takarítónőknek ugyanolyan „csókolom a kezét” járt, mint a filozófus docens asszonynak, illetve a hallgató lányoknak. Akiket olyan kedvesen tudott utóvizsgára küldeni, hogy azok mosolyogva látták be, nem tudnak semmit ásványtanból. Professzor urat az ásványok kristályszerkezete elvarázsolta, évtizedeken át kutatta genetikájukat, összetételüket. Amikor anno 1949-ben néhány ifjú társával még a Műegyetem karaként építeni kezdték a Veszprémi Vegyipari Egyetemet, nem az akadémikusságról ábrándoztak, hanem diákjaik oktatásáról. A város nem fogadta őket tárt karokkal, az ifjak féltették a lányokat a jóképű, mindig vidám egyetemiektől, a klerikus papság a mérnökök felforgató tanaitól. Gyakran tettlegességig fajult a küzdelem, aminek az vetett véget, hogy az egyetemi oktatók lemezesteket szerveztek. Szigorúan feles alapon: két komolyzenei program után jöhetett két táncos est. Kellott egy évtized, mire befogadták őket.

Az egyetemalapítók tanszékvezetők lettek, tanítottak, kutattak, publikáltak, beilleszkedtek Veszprémben. A megye teljhatalmú ura, a pártbizottság első titkára próbált bekeményíteni a „doktoroknak”. Igyekezett szembeállítani őket az ajkai és várpalotai munkásokkal. Nemez Ernő olyan udvariasan, olyan figyelemmel köszönt meg minden, akár a várost, akár az egyetemet ért kedvezményt, hogy Pap János szelídülni kezdett. A megye többi vezetője ekkor rábeszélte, vállalja el a Hazafias Népfront megyei elnöki pozícióját, legyen ő a mérleg a párt és a veszprémiek között. Több mint 10 évig lavírozott a nem könnyű pályán. És úgy lehetett – az országban egyedüliként – rektor, hogy nem lépett be az uralkodó pártba. Sőt, külön engedéllyel harmadszor is elfogadhatta az egyetemi tanács szavazatait, így ő lett az első ember, aki három cikluson át irányíthatott egyetemet Magyarországon. Az ő idején rendezték meg az első egyetemi napokat.

Rektorok egymás között: a régi diákrektor, a frissen megválasztott és a hivatalos 1980-ban. [Fotó: VEN-archívum]

A VEN legendás szereplője volt, hajnalig a kollégium kocsmáiban anekdotázott az ifjakkal. Hivatali Mercedesét a diákrektor rendelkezésére bocsátotta egy Trabantért cserébe, csakúgy mint rektori láncait. A görögök úgy tartották, a jó emberek jutalma a hosszú élet.

Nemez Ernő 102 évet élt.

Szerző: Dallos Zsuzsa

AKADÉMIAI SZÉKFOGLALÓK
NEMECZ ERNŐ SZÉKFOGLALÓJA ELÉ

MARTOS FERENC

AZ MTA RENDES TAGJA

NEMECZ ERNŐT – aki 1973-ban lett az Akadémia levelező tagja – az 1979. évi Közgyűlés rendes taggá választotta. Ezzel hazánk e legmagasabb szintű tudományos intézménye elismerte és méltó módon értékelt az azt a sok évtizedes tudományos kutatói, oktatói és tudományszervezői munkát, amelynek közismert és számontartott eredményei NEMECZ ERNŐ nevét – itthon és külföldön is – a földtudományok legrangosabb művelőinek sorába iktatták. Nagy, neves elődök szellemi örökségének nem csak folytatója, de szellemi hagyatékuk gyarapítója is. Számos új eredménnyel, új felismeréssel gazdagítja a magyar földtan, s mindenekelőtt az ásványok világának – nemes hagyományokon kialakult – ismeretanyagát. Elmélet és gyakorlat szintézise ugyanolyan homogén közeg a számára, mint amilyen természetes megnyilvánulás a bonyolult és nehéz tézisek egyszerű és racionális tömörségű, világos megfogalmazása.

NEMECZ ERNŐ az anyag szerkezetének, s e szerkezetek változásainak, átalakulási folyamatainak kutatója. Akkor azonban amikor arra törekszik, hogy bizonyos anyagok kémiai összetételét, kristály-rendszerek felépítését a legapróbb részletekig megismerje és megismertesse, sohasem téveszti szem elől az egész összefüggő természeti folyamatot, az anyagi világ bonyolult összhatásait, sőt, mi több, az élettelen és az élő világ kapcsolatait, végül is: az anyag és a társadalom egységes rendszerét. Tudja, hogy ilyen – a valóságot a lehető legjobban megközelítő – törvényszerűségek megállapításához sok adatra van szükség, mert az összefüggések nagy részét csak valószínűségi változókkal, statisztikusan lehet jellemezni. Az adatokat pedig ma már csak a legkorszerűbb műszeres mérések szolgáltatathatják. Láthatóvá kell tenni a „láthatatlan”-t és mérhetővé a „mérhetetlen”-t. Erre való a korszerű, az anyag fizikai, kémiai, termodinamikai tulajdonságait, s ezek változásait regisztráló apparátus. Annak, aki bánni tud vele, az anyag feltárja

„titkait”. NEMECZ ERNŐ mestere a spektroszkópiának, az elektronmikroszkópiái vizsgálatoknak, a röntgendiffraktometriának, a termikus analízis egész nagyműszeres „fegyvertárának”. Tudja mit kell „kérdezni” a műszertől és tudja értelmezni annak „válaszait” (aki hasonló témákkal mérésekkel, számítógépekkel – foglalkozik az tudja, hogy gyakran „kérdezni” sem könnyű, helyesen „értelmezni” pedig még annál is nehezebb feladat lehet).

Kutatásainak előterében most is az agyagásványok állnak; ez a talán legváltozatosabb, legbonyolultabb ásványi anyag-csoport, amelyről Ő maga mondja az Akadémiai Kiadónál még 1973-ban megjelent kitűnő könyvének előszavában, hogy az ásványtannak egy olyan fejezetét alkotják, amelyben a leggyorsabb a fejlődés, és ahol az új ismeretek hamarosan túlhaladottakká tehetik a megállapítások egy részét. Ebben úgy vélem igaza is van, de abban, hogy akkori megállapításainak némelyike egy-egy részletkérdésben talán valóban „túlhaladottá” vált, abban elsősorban saját maga a „vétkes”, mert további kutatásainak új eredményei „haladták túl” a 8 – 10 évvel korábbiakat.

Mindenekelőtt néhány – hazai vonatkozásban különösen figyelemre méltó, tudományos és népgazdasági szempontból egyaránt számottevő ásványi nyersanyagra koncentrált. így pl. a tokaji zeolit-tartalmú piroklasztikumokra, és kimutatta az általa meghatározott mordenit, valamint a klinoptilolitos kőzetek képződésbeli elkülönülését. Ezzel feltárta a Dél-Tokaji mordenites vonulat koncentráció-eloszlását. Jelentősek az alunitok genetikájának sajátosságaira vonatkozó vizsgálatai. Ez az Al-hordozó ásvány hazánkban nagy mennyiségben fordul elő. Ha jelenleg a kvarcos, illetve kaolinos alunit mint Al-érc, tehát a fém-kinyerés szempontjából potenciális nyersanyag, egyelőre még nem vehető számításba, de redukív pörköléssel többféle szilikátipari termék, elsősorban korund előállítására már ma is alkalmas lehetne. A termékek választéka növelhető, minőségük tovább javítható, ha a technológia vertikuma egy hidrometallurgiai fázist is tartalmaz.

A Velencei-hegység közeteiben a pirofillit jelenlétének felismerése, genetikájának tisztázása nemcsak azért fontos, mert ez nálunk az első ilyen lelőhely, hanem azért is, mert az az ásványi asszociáció, amelyben a pirofillit is előfordul sok információt szolgáltat az É-Velencei magmás folyamatok sajátosságaira vonatkozóan.

E néhány példát csak szemelvényeknek szántani annak igazolására, hogy NEMECZ ERNŐ munkásságában valóban szintetizálódnak az elméleti célokat és a gyakorlati igényeket egyaránt szolgáló kutatások. Újabb kitüntetései közül ezt a magas-szintű, töretlen szenvedélyű, tudományos alkotó munkát honorálja a Leningrádi Műszaki Egyetem által 1977-ben adományozott tiszteletbeli doktori cím is.

NEMECZ ERNŐ mint tudományszervező az MTA Elnökségében és a Veszprémi Akadémiai Bizottságban, röviden: VEAB-ban fejt ki kimagasló tevékenységet. A VEAB alapításának egyik kezdeményezője, éveken át alelnöke, immár mintegy két éve e majd félországnyi területen folyó tudományos munkát átfogó szervezet vezetője. Ez a területi bizottság mindennél jobban igazolta, hogy sajátos módszerekkel, milyen jelentős eredményeket lehet elérni a társadalmi haladás érdekében, egy régió szellemi kapacitásainak mozgósításával. A célok nyilvánvalók: a területen közvetlenül felmerülő műszaki, gazdasági, kulturális, egészségügyi, közművelődési és más fejlesztési feladatok szolgálata. A célok megközelítésének eszközei és módszerei azonban igen sokfélék, nagyon is változatosak s már korántsem ilyen egyszerűen fogalmazhatók meg. Mindenképpen mások mint egy szoros szervezeti kötelekben működő kutatóhelyé, egy tanszéké, vagy intézeté. Ilyen körülmények között, ennyire a haladásért folyó harc első vonalában állva szervezni a társadalmi erőket az országos célok helyi érdekekkel egyező megvalósítására, ez egész embert igénylő feladat, s nem is akármilyen.

A VEAB társadalmi hálózata, az az ezernél is több szakember, akikkel ez a szervezet kapcsolatot tart, a pályamunkák, a monográfiák, a konferenciák közöttük olyan nemzetközi rendezvények, mint pl. a jog és a környezetvédelem témaköréből tartott nemzetközi konferencia, s más rangos megnyilvánulások, mind megannyi bizonyítéka annak a szívós tudományos és tudományszervező társadalmi tevékenységnek, amelyet a VEAB végez, s amelyben mindenütt ott van elnökének fáradhatatlan ügybuzgalma, ügyszeretete és szakértelme. Az MTA 1979. évi Közgyűlése mindenképpen arra méltó személyt emelt a legmagasabb tudományos rangra akkor, amikor NEMECZ ERNŐT rendes taggá választotta.

Nemecz Ernő és a Magyarhoni Földtani Társulat (rendhagyó köszöntő volt elnökünk és mai korelnökünk századik születésnapjára)

1970-ben a Földtani Közlöny 100. kötetének első füzetében Nemecz Ernő, a Magyarhoni Földtani Társulat elnöke – és e tisztségében a folyóirat felelős szerkesztője – köszöntötte a századik évébe lépő folyóiratot. Fél évszázad elteltével a Földtani Közlönynek jutott a megtisztelő feladat, hogy a Társulat vezetősége és tagsága nevében köszöntse századik születésnapján Nemecz Ernőt, tiszteleti tagunkat, Társulatunk és egyben a magyar földtudomány doyenjét. Virág helyett e köszöntőben az ünnepelt és a Társulat kapcsolatának ezernyi szálát gyűjtöttük csokorba.

A szakosztályok és a választmány szolgálatában

Nemecz professzor csaknem nyolc évtizede tartozik tagjaink közé, hiszen legendás elnökeink, Mauritz Béla és Vendl Aladár természetrajz–vegytan szakos tanítványaként magától értetődő volt, hogy belépjen a Társulatba, ami 1942-ben történt meg. A II. világháború és az azt követő évek megpróbáltatásai a Társulat és a fiatal szakember életét is súlyosan érintették. A Földtani Közlönyből jóformán eltűntek a társulati élet hírei, Nemecz Ernő pedig csak 1948 júniusában tért vissza a hadifogságból. Ezért aztán nem meglepő, hogy az ünnepelt nevét csak 1949-ben olvashatjuk először a Közlönyben, viszont rögtön a Társulat 1949. február 16-án hivatalba lépett új választmányának tagnévsorában. (A korra jellemző módon a választási bizottság által javasolt névsort szavazás nélkül fogadták el, hivatkozással arra, hogy azt – amint Szurovy Géza titkár fogalmazott – „lelkiismeretes körültekintéssel állították össze”.) Ez azonban Nemecz Ernőnek nem az első tisztsége volt a Magyarhoni Földtani Társulatban: valószínűleg kevésbé ismert tény, hogy 1942-től 1944. évi bevonulásáig a professzora, Vendl Aladár, majd Vitális Sándor által elnökölt Hidrológiai Szakosztály titkára, és e minőségében a Hidrológiai Közlöny szerkesztője és felelős kiadója volt.

1949 nemcsak Magyarország és a Társulat, hanem az ünnepelt életében is a nagy változások éve volt. Veszprémben létrehozták az először a Budapesti Műszaki Egyetem Nehézvegyipari Karaként, majd 1951-től önálló Veszprémi Vegyipari Egyetemként (VVE) működő intézményt. Nemezc Ernő, aki losonci születése miatt az érettségi után, 1938-ban – még csehszlovák állampolgárként – eredetileg a prágai Károly Egyetemre iratkozott be, 11 évvel később ismét a „Károly Egyetemre” került, a fiatal „alapító atya”, Polinszky Károly után ugyanis tréfásan így aposztrofálták a Vegyipari Egyetemet. Az ezt megelőzően a BME Ásvány- és Földtani Tanszékének tanársegédjeként dolgozó Nemezc Ernőt az Ásványtani Tanszék élére nevezték ki intézeti tanári (azaz docensi) rangban.

Mauritz Béla és tanítványai: négy mineralógus-petrográfus — három volt, illetve leendő társulati elnök Ajnácskőn, 1942-ben.

Balról jobbra Sztrókay Kálmán (ügyvezető elnök, 1958–1960), Mauritz Béla (elnök, 1923–1932), Pojják Tibor és Nemezc Ernő (elnök, 1966–1972)

A fiatal tudós 1953/54- ben dékán, vagyis az egyetem vezetője, 1954-ben pedig egyetemi tanár lett, és 1990 végéig irányította az általa alapított tanszéket, de még azután is jó ideig Veszprém és Budapest kettősségében élt. 1971 és 1980 közt az egyetem rektora is volt, és e magas poszton sem feledkezett meg társulati kötődéséről. Amint a Közlöny 1974. évi kötetének a VVE 25. évfordulóján tartott ünnepségeket ismertető tudósítása fogalmaz, „felismerte a Társulat s az új Egyetem együttműködésében rejlő progresszív lehetőségeket. Sorra hozta indítványait, életrevaló kezdeményezéseit, s a megvalósulásokat. Ezekben az egyetem otthont és központot adott a területi földtani kutatás eredményei bemutatásának, megvitatásának, továbbvitelének; alkalmat a Társulat vonatkozó központi nagyrendezvényeinek kihelyezésére”.

Visszatérve a társulati történések időrendjéhez, 1952 végétől Nemez Ernő a Sztrókey Kálmán elnökölte Ásvány-kőzettani Szakosztály társelnökéként egy újabb – igaz, az ekkor létrehozott szakosztályi struktúra rövid fennállása miatt csak tiszavirág életű – társulati tisztséget töltött be. A Közlöny 1953. évi számaiból a fiatal tudós szűkebb értelemben vett társulati tevékenysége mellett már azóta is töretlen szakmai érdeklődésének fő irányait is megismerhetjük. A „Továbbképzés” rovatban az agyagásványok kristályszerkezete és röntgenvizsgálata témájában jelent meg terjedelmes írása, további két tanulmányában pedig több, csak röntgendiffrakciós eljárással azonosítható ásvány kimutatásáról számolt be. Néhány évvel később, 1959-ben a Közlöny már arról számolhatott be, hogy a tudományos pályán való előrehaladás hivatalos elismeréseként 1958. november 17-én sikeresen lezajlott Nemez Ernő „A kristályrácshibák és az ásványgenetika összefüggésének vizsgálata termogravimetrikus módszerrel” című kandidátusi értekezésének nyilvános vitája.

A taglétszámában rohamosan gyarapodó társulaton belül 1959-től újból – és immáron állandó jelleggel – szakosztályok, illetve területi szervezetek alakultak, először csak az óvatos „szakcsoport”, illetve „csoport” megnevezéssel, és Nemez professzor a társulati élet ezen új korszakának is aktív

alakítója lett. Az 1960. január 12-én megalakított Agyagásványtani Szakcsoporthoz első vezetőségi ülésén elnökké választották, és e tisztségét – először – 1966-ig, társulati elnökké választásáig töltötte be. Mint vendég, több ízben elnökölt az Ásványtan-Geokémiai Szakcsoporthoz (később Szakosztály) előadó-ülésein is.

Az Agyagásványtani Szakcsoporthoz majd Szakosztály évtizedekig az ő szellemi irányítása alatt állt. Ebben megnyilvánult az a tehetsége, hogy kiváló szakembereket tudott maga mellé gyűjteni, így a vezetőség igazi „sztár csapat” volt. Ennek is köszönhetően magas színvonalú szaküléseket, sőt vezetőségi üléseket tartottak, amelyeken az akkori fiatalok nagyon sokat tanulhattak. Az Agyagásványtani Szakcsoporthoz sokat ígérő indulásának dokumentuma az 1963-ban a Közlöny különszámaként megjelent „Agyagásvány-füzet”, melynek felelős szerkesztője Nemezc Ernő volt.

Bár az Agyagásványtani Szakosztály működésének kimagaslóan sikeres évtizedei talán elhomályosítják a professzornak a területi szervezetek életében játszott szerepét, nem feledkezhetünk meg ezen érdemeiről sem. Alig több mint másfél évvel az Agyagásványtani Szakosztály létrejötte után, 1961. augusztus 11-én Nyirádon a Közép-Dunántúli Csoport alakuló ülésén őt választották a csoport elnökének, majd 1963-ban megerősítették e tisztségben, melyben csak 1966 márciusában, társulati elnökké jelölésekor váltotta fel az addigi titkár, Víz Béla.

Mindezek mellett a Társulat választmányának munkájában is aktívan részt vett, amit az is tanúsít, hogy az 1963-as tisztújító közgyűlésen Morvai Gusztáv társulati főtitkár által név szerint kiemelt azon tagok közé tartozott, akik „időt és energiát nem kímélve dolgoztak Társulatunk érdekében”.

A Társulat élén

Bár az előbbiek fényében nem mondható meglepőnek, hogy Nemez professzort az 1966. március 23-i közgyűlés a Társulat elnökévé választotta, maga az ünnepelt a Horn János által szerkesztett „Életutak – Földtudósok az Akadémián” című kötetben megjelent visszatekintésében úgy fogalmaz, hogy „Kertai György után 1966-ban váratlanul a Magyarhoni Földtani Társulat elnökévé választottak”. E személyi választás utólag visszatekintve talán abból a szempontból minősíthető váratlannak, hogy Nemez Ernő volt az első – és azóta is egyetlen – olyan társulati elnök, akit munkahelye a vidékhez kötött, ezenfelül nem az olajipar (OKGT majd MOL), az állami földtani irányítás (KFH) vagy a MÁFI (és jogutódai) vezető munkatársai közül került ki, mint csaknem az összes többi elnök 1960-tól napjainkig.

Az 1966-os társulati tisztújítás két évvel előzte meg az „új gazdasági mechanizmus” bevezetését, amelynek kidolgozása akkor már javában folyt. Nyilvánvalóan a Társulatban is érezhető volt az igény a változás iránt, és Nemez professzor dinamikus személye a változás és modernizálás ígérését testesítette meg. Egy akkori pályakezdő szakember megfogalmazását idézve „számunkra a korszerűséget jelképezte a szakmában”. A fentieket illusztrálják az 1966-os tisztújítás során történtek is. Amint az egyik résztvevő írta „ameny-

Dr. Nemez Ernő társulati elnök beszédet tart az MFT közgyűlésén

nyire visszaemlékezem, [Nemez Ernő] megválasztása előtt a fiatalok körében volt egy kis elégedetlenkedő mozgolódás. Ezt akkor senki sem mondta ki világosan, de én úgy éreztem, hogy az addigi merev pártirányítással nem voltak megelégedve, és itt is a modernizálódás felé kívántak előre lépni.” Mivel a választás előkészítői jó érzéssel döntöttek az elnökjelölt személyéről, az ő megválasztásánál az „elégedetlenkedő mozgolódás” nem nyilvánult meg, a választmányi szavazáskor viszont

érezhetővé vált, mivel „szokatlanul kevesen szavaztak a javasolt listán szereplő jelöltekre (64%), úgyhogy nem is tudták a szavazatokat a közgyűlés lefolyása alatt összeszámolni.” A bevezetendő „társulati új mechanizmus” bizonyos vonásait érzékeltette az új elnök bemutatkozó beszédének e részlete is:

„Arról a munkáról, ami ránk vár, programot most adni nem tudok, annál kevésbé sem, mert ilyen hivatalos program az új vezetőség részéről nem létezik. Ezt a hivatalos programot a Választmány lesz hivatva kialakítani, mint ahogy eltökélt szándékunk az, hogy a társulati életben minden fontosabb kérdést végső döntés céljából a Választmány elé fogunk utalni.”

Fentebb idézett visszaemlékezésében volt elnökünk azt írja, hogy olyan időben vállalta el e tisztséget, „amely nagyon kedvezett a földtudományok művelésének és [az MFT] tagjainak létszáma ezer fölé emelkedett. A bányászathoz igazodó tagolt társulati munkát már nem lehetett egyben tartani és szakosztályok alakultak meg. Ezek közül első, kezdeményezésemre az Agyagásványtani Szakosztály volt (1967), s ezzel fejlődési lehetőséget adtunk a nemfémek nyersanyagok kutatói számára is.” Az elméletnek és gyakorlatnak, vagyis az ásványok magas színvonalú tudományos kutatásának és az ásványi nyersanyagok korszerű ipari felhasználásának az összekapcsolása elnöki periódusában is Nemezc Ernő szívügye volt. Ennek visszaigazolását is jelentette az Akadémiai díj, melyet, mint a Közlöny 1969. évi kötetében olvas-hatjuk, „a magyarországi agyag-ásványok széleskörű, elmélyült vizsgálatával elért, kimagasló tudományos eredményeiért”, illetve azért kapta, mert „az agyagásványoknak az ipar új területein való alkalmazása az iniciatíváin és személyes kutatásán épül fel.” Nemezc professzor e tevékenységével kapcsolatban az olvasó figyelmébe ajánljuk a fent idézett memoárjában foglaltakat.

Mindezzel összhangban áll egyik volt elnökünk megjegyzése, amelyben kiemelte, hogy Nemezc professzor messzemenően helyteleníti a szakmai elefántcsonttoronyba zárkózást. Társulati elnökként sokat utazott az országban, kereste az alkalmat a találkozásra a terepen dolgozó geológusokkal, buzdította őket az új tudományos eredmények beépítésére a munkájukba, illetve támogatta a tudományos életbe való bekapcsolódásukat és fokozatszerzésüket.

Hamarosan kitűnt, hogy az új társulati elnöknek nemcsak az elismert szakemberek, hanem – könnyen megközelíthető, minden új elgondolásra nyitott személyiség lévén – a feltörekvő fiatalok megnyerésére is kitűnő érzéke van. Egy akkori fiatalnak a Nemezc Ernő újjavasztását eredményező 1969-es társulati tisztújító ülésére való visszaemlékezését idézzük ezzel kapcsolatban: *„Emlékszem, hogy a Társulat [1969.] márciusi közgyűlésén akkor még mint a szakmában alig ismert fiatal valamilyen ügyben felszólaltam, a témát már nem tudom felidézni, de azt tudom, hogy elég türelmetlen és kritikai hangon. Ő nem sértődött meg, hanem néhány nap múlva magához hivatott a Társulatba, ki-kérdezett javaslataim felől, majd elmondta, hogy mint a Társulat elnöke hasonló célokat tűzött maga elé, sőt abból több, mint például a Földtani Közleány külalakjának és belső színvonalának a megújítása már megvalósulóban is van. Ezt a pozitív választ annál inkább nagyra értékeltem, mert addig más vezetők részéről sokszor csak maradi konzervativizmust, közömbösséget vagy bürokratikus elutasítást tapasztaltunk. Azt is a jó vezetői stílus jelének tartottam, hogy a beszélgetés nem maradt következmények nélkül: feladat formájában részben visszaadta azokat az ötleteket, amelyek megvalósítását én és társaim fontosnak tartottunk.”*

Az 1960-as évek végén és az 1970-es évek elején a szakmába bekerülő és lassan új gondolatokkal előálló, új korosztállyá szerveződő geológus nemzedék különböző javaslatokkal állt elő, amelyek egyrészt a társulati élet megújítását, másrészt új tudományos irányzatok hazai meghonosítását tűzték ki célul. Nemezc Ernő megértő támogatásának eredményeként 1970. január 30-án megalakult a Matematikai Földtani Szakcsoport, majd 1970. április 13-án az Ifjúsági Bizottság is, amely közvetlenül az elnök mellé rendelt testület volt. A professzor mindemellett az idősebb korosztály szakmai törekvéseinek támogatásáról sem feledkezett meg, így 1970. június 15-én létrejött a Tudománytörténeti Csoport is. Elnöki minőségében mindhárom szakcsoport, illetve bizottság alakulásakor jelen volt, támogató beszédet mondott és segített a programok kialakításában.

Az Ifjúsági Bizottság egyik legfontosabb céljának a szakmai színvonal minőségének emelését tartotta, ennek legfontosabb eszközeül a végzett

szakemberek részére indított továbbképző tanfolyamok szolgáltak. Az első ilyen kurzusra a szedimentológia tárgykörében került sor 1971-ben, Szege- den. Nemezc Ernő mint társulati elnök e továbbképzési formát hathatósan támogatta, és mint előadó, közre is működött benne. A tan- folyamoknak Bu- dapesten kívüli színhelyeken való megrendezése egy másik, szintén nem el- hanyagolható célt is szolgált: az akkor hátrányos helyzetben lévő vidéki föld- tani tanszékek jelentőségének növelését. Ez nem véletlenül lehetett Nemezc Ernő szívügye, hiszen kimagasló szakmai sikereit és a korszerű nemzetközi tudományos életbe való bekapcsolódását maga is egy vidéki tanszéken tudta megvalósítani.

Jövőbe mutató gondolatok

– szemelvények Nemezc Ernő elnöki beszédeiből

Nemezc Ernő társulati elnöki filozófiája legjobban a – visszaemlékezések szerint az ünnepeltet mindig is jellemző imponáló elokvenciával előadott – társulati elnöki megnyitók témájából ismerhető meg. A mai olvasót is lenyű- gözi, hogy e beszédek sok esetben szinte látnoki erővel azokra az akkoriban még csak kibontakozóban lévő, nagy horderejű folyamatokra hívták fel a fi- gyelmet, amelyeknek következményeit bő fél évszázaddal később valam- ennyien, akik a hazai földtudományhoz kötődünk, a saját bőrünkön tapasztalhatjuk. Már a bemutatkozó beszédében hangot ad annak az igénynek, hogy *„a természet jelenségeit, még akkor is, ha komplikáltak, mint a földtani jelen- ségek, igyekezzünk a maguk mennyiségi mivoltában megragadni. (...) Ezt a kvantita- tív leírást igénylő tudományt azzal fogalmazhatnám meg, hogy a tudományokba be- vonult a matematika, a fizika és a kémia és e mellett szóltanul nem mehetünk el.”* 1967-ben a magyar földtan helyzetének nagy ívű áttekintése során az álta- lános bevezetésben kiemeli a világszerte megnyilvánuló nagyfokú specializálódást és az egzaktságra való törekvés erősödő tendenciáját, e jelenségekre az adekvát választ az információs rendszer reformjában és a tudományos kérdések megoldása terén a specialisták együttműködésében látja. Nem meglepő módon a hazai viszonyok áttekintésénél elsőként a

műszerezettségben való elmaradottság felszámolásának és a földtani anyagvizsgálatnak, utána pedig az egyetemi oktatásnak a fontosságát emeli ki.

1968-ban hangsúlyozza, „világosan kell látnunk, hogy a gazdasági struktúra változása a geológiai munka átrendezését is szükségessé teszi”, és a nyersanyagkutatásról a hangsúly óhatatlanul áttevődik más területekre, hiszen „az új gazdasági elvek érvényesülése sajnálatosan olyan látszatra vezet, mintha az országnak a potenciális nyersanyagadottságai mellett kisebb volumen geológiai kutatásra volna szüksége, mint korábban”. Az egyik „menekülési útvonal” melyre felhívja a figyelmet, „geológusaink külföldi munkára való alkalmazása, más szóval az ország geológiai kutatási kapacitása egy részének szellemi exportként való értékesítése.” De utal azokra a lehetőségekre is, „melyek a geológiai szakmának a felhasználó iparágak műszaki irányába való kibővítésében, mintegy a »belső szellemi exportban« rejlenek.” Kiemeli például, hogy „a mineralógia előtt ma óriási lehetőségek nyílnának meg, ha néhány lépést tenne a műszaki tudományok irányába, vagyis ha módszertani rutinját a természetes ásványokról kiterjesztené a mesterséges vegyületek műszaki alkalmazásának problémakörére is. A világ technikai fejlődésének központjában ma úgy látszik a szilárd- testfizika áll, s ebben a fejlődésben a mineralógiának, a krisztallográfiával együtt, jelentős szerepe lehet.”

Az 1969-es „A Magyarhoni Földtani Társulat szerepe a földtani kutatásban” című beszéd az előző közgyűlésen kifejtett gondolatokat bővebben kibontva leszögezi, hogy „bátran ki kell lépni a geológusi hivatás felfogásának mai szűkebb keretéből és kijelentenünk, hogy mindazok az értékek, melyek földünk felszínén és mélyebb szintjeiben a szervetlen nyersanyagok, a tájértékek hasznosításából fakadnak, a geológus közreműködését és gondozását igénylik. (...) Nem eshet ki látóköreinkből az sem, hogy a technika egyre több speciális nyersanyagot igényel (pl. eurórium) s nincs kellőleg kiaknázva az sem, hogy bizonyos természeti képződmények sajátos kvalitásokat képviselnek s ezzel egyedülálló ipari hasznosíthatóság megveszendőbe. A nyersanyagellátás ilyen szempontból való felfogása természetesen feltételezi a határterületek művelését, ahol különböző szakemberek egymás kölcsönös hasznára működhetnének. Sajnos, jelenleg hiányzik az az összerendező

tevékenység, amely a geológusnak a konkrét probléma félkvalitatív, multivariábilis megközelítési eljárását összekapcsolná a kísérletekre alapozó mérnök vagy laboratóriumi vizsgálatokra támaszkodó kémikus biztonságos problémakezelésével. Ezen a téren azonban sürgősen lépniünk kell előre, mert ellenkező esetben féltő, hogy eljön az idő, amikor az »általános« geológus kívül reked a problémák e hatalmas körén.”

Az 1970-es elnöki megnyitóban az Ifjúsági Bizottság létrehozása kapcsán megállapítja: *„eljön az ideje, hogy a társulati tevékenységünk egyre nagyobb hányada szűkebb körű szakmai konzultációk, ankétok, metodikai viták, hosszabb-rövidebb tanfolyamok szervezése irányába tolódjék el. Ilyen társulati tevékenység iránt, a dolog természeténél fogva, nagyobb fogékonyságot mutat az ifjúság, mert családi és társadalmi helyzeténél fogva, de nem utolsó sorban a tartalmi kérdések iránti odaadó lelkiülete folytán előnyösebb helyzetben van az irányítás gondjaival terheltebb idősebb korosztályhoz képest. Azt a kedvező ténytet tehát, hogy Társulatunk tagságának mintegy harmadrésze a fiatal korosztályhoz tartozik, ki kell használnunk arra, hogy bevonva őket a nekik megfelelő stílusú társulati munka szervezésébe-vitelébe új lendületet adjunk a társulati életnek.”*

Az 1971-es beszéd a geológia differenciálódásának és az ezzel párhuzamosan elkerülhetetlenné váló interdiszciplinaritásnak ismételt hangsúlyozása mellett már az informatika növekvő jelentőségét is megemlíti:

„Nálunk fejlettebb országokban rohamosan alakulnak ki a geológia alkalmazásának új területei. (...) fokozott igény mutatkozik mérnökgeológusok, építész- sőt autópálya-geológusok, asztro-, marin-, környezeti-, talajgeológusok (...) iránt”. „... Nemcsak a szigorúan vett tudományban, hanem a geológia mindennapi gyakorlatában is közismert tény, hogy az interdiszciplináris területeken gyorsabb a fejlődés, ott ahol a geológia tud új nézőpontot nyújtani más tudományok alkalmazóinak s viszont: a geológia is abszorbeál számos ismeretet, kutatási módszert, melyet más tudományok fejlesztettek ki. (...) E korunkra jellemző szemlélet, melyet a gépi információ-csere még inkább el fog mélyíteni, nagy felelősséget ró nem csak az oktatásra, hanem Társulatunkra is annyiban, hogy minél kedvezőbb feltételeket teremtsünk köreinkben való meghonosodása számára is.”

Nemecz professzor második elnöki periódusa lezárásakor, 1972-ben elmondott beszéde már az ásványi nyersanyagok termelésével és felhasználásával járó környezeti károk és a globális felmelegedés problémájával, valamint a földtudományoknak ezekből adódó várható feladataival foglalkozott:

„Mindnyájunk előtt ismeretesek az emberi populáció gyors növekedésénél még gyorsabb ütemben növekvő nyersanyagtermelés problémái, melyek újabban kettős arculatot is nyertek: nemcsak azok gazdaságos előteremtése jelent némely helyen máris gondot, hanem a világszerte fokozódó felhasználás méretei reális közelségbe hozzák a bioszféra pusztulásának olyan veszedelmét, amilyennel az embernek történelme során még soha nem kellett szembenéznie (...). A tudományos technikai forradalom korszakába jutó társadalomban a populáció és az anyagi igények gyors növekedésének kettős kényszerétől hajtva, az ipar oly óriási nyersanyagtömegek kémiai átalakítására kényszerül, amelynek melléktermékei és hatásai a Föld atmoszférájának és hidroszférájának méreteihez képest többé már nem elhanyagolhatók. (...) A helyzet súlyosságát még csak fokozza, hogy a még hosszú időn át működő fosszilis nyersanyagbázisú erőművek roppant mennyiségű CO₂-t juttatnak az atmoszférába. Ennek 2000-ig előrelátható 18%-os növekedése az üvegházhatás következtében a felszíni átlaghőmérsékletet 0,5 °C-kal, de ennek kétszerese már 2 °C-kal növelheti. (...) Tudomásul kell vennünk, hogy a Földünk elveszítette azt a szerepét, amit eddig az ember életében betöltött: a végtelen, elpusztíthatatlan és kimeríthetetlen univerzum szerepét.”

Társulati elnökből – ismét – szakosztályelnök

A második triennium lejártával Nemecz Ernő helyét Dank Viktor vette át a Társulat élén. A volt elnök, akinek érdemeit a Társulat már 1972-ben emlékgyűrűvel ismerte el, szokatlan módon ismét szakosztályelnöki megbízatást vállalt „legkedvesebb gyermeke”, az Agyagásványtani Szakosztály élén (1972–1978). Ekkor már társulaton kívüli fontos tisztségei miatt egyre nagyobb önállóságot engedett a szakosztály titkárának – de mindenről be kellett számolni neki, ami az egykori titkár emlékei szerint a korabeli telefonviszonyok mellett sokszor nem volt könnyű feladat. Nemecz professzor

szakmai feladatai és elismerései egyre gyarapodtak. Még a Társulat elnöke volt, amikor 1971-ben a Veszprémi Vegyipari Egyetem rektora lett, és e tisztséget 1980-ig töltötte be. 1973-ban az MTA levelező, 1980-ban rendes tagjává választották, és 1976–1985 közt az MTA elnökségének a közgyűlés által választott tagja is volt. A Veszprémi Akadémiai Bizottság (VEAB) társelnökeként (1972–1979) majd elnökeként (1979–1985), is tevékenykedve sem feledkezett meg társulati kötődéséről, ennek köszönhetően a VEAB székháza több ízben adott otthont a Társulat rendezvényeinek. A VEAB után 1985-től 1990-igaz MTA X. Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának munkáját elnökölte .

A tevékeny tiszteleti tag

A Társulat hűséges és érdemdús tagját az 1981. március 18-i tisztújító küldöttközgyűlésén választotta tiszteleti tagjai sorába. Nemez professzor azonban természetesen ekkor sem pihent meg babérjain, és továbbra is rendszeresen megjelent a társulat különböző rendezvényein. Az 1983-as évet tekintve például elnökölt és előadást tartott a Zamárdiban rendezett elnökölt és előadást tartott a Zamárdiban rendezett kétnapos Illit-ankéton, de előadást vállalt olyan populáris rendezvényeken is, mint amilyen az első miskolci Tavasz Ásványgyűjtő Találkozó kapcsán az Ásványtan- Geokémia Szakosztály Ásványgyűjtő Szakcsoportja által szervezett tanácskozás. Szívügyét természetesen az agyagásványok kutatása jelentette, így több mint negyedszázaddal első (alapító) elnöki megválasztását követően, 1986 és 1991 között – két megszakítás után – harmadszor is elvállalta az MFT Agyagásványtani Szakosztályának elnöki teendőit. Később gazdag élettapasztalatait és bölcsességét a Társulat rendelkezésére bocsájtotta a Fegyelmi és Etikai Bizottság tagjaként – szerencsére tagságunk jóvoltából az amúgy rendkívül tevékeny professzornak nem kellett e téren sokat fáradoznia. A Nemez professzor és a Társulat közötti szoros kapcsolatot bemutató áttekintésünket egy szimbolikus esemény felidézésével zárjuk. A szakmailag évtizedek óta a Társulat és az Akadémia kettős vonzásában élő Nemez professzor 1998-ban szívének igazán kedves megbízatásnak tehetett eleget. A szülővárosa,

Losonc közelében fekvő Videfalvára látogatva ő helyezte el az MTA koszorúját a Magyarhoni Földtani Társulat alapításának 150. évfordulója alkalmából az egykori Kubinyi-kúrián elhelyezett emléktáblánál.

Nemecz Ernő, 1979–1985 között a Veszprémi Akadémiai Bizottság (VEAB) elnöke két utódával (balra Pósfai Mihály mineralógus, 2014–2020, jobbra Mészáros Ernő meteorológus, 2003–2008) a VEAB székházában, 2017-ben

Zárógondolatok

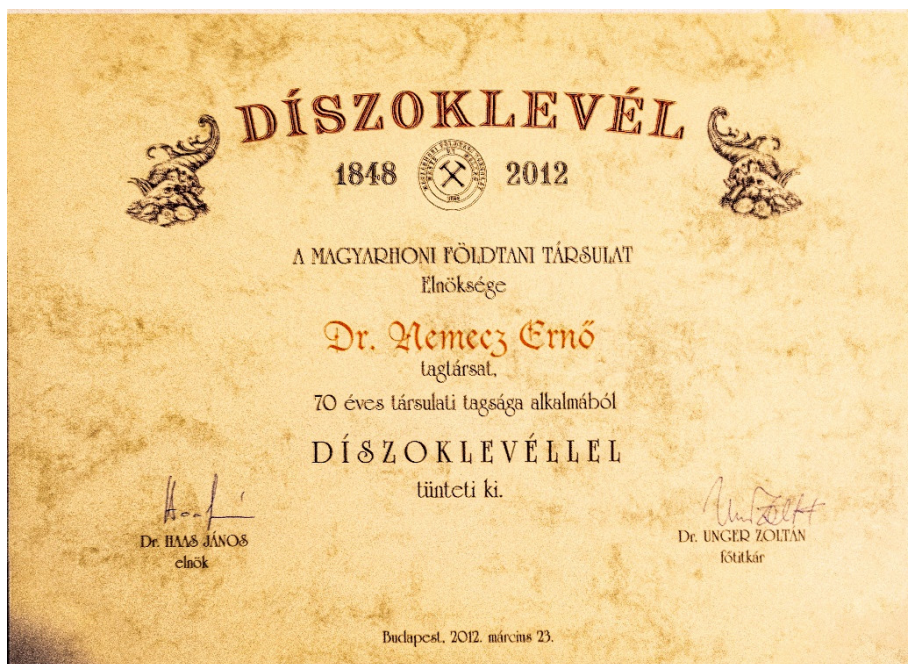
Nemecz Ernő úgy fogalmaz egy írásában, hogy a „*magam részéről igen szerencsés embernek érzem magamat, mert az elkerülhetetlen bürokratikus elfoglaltságtól eltekintve, amelyeket a legkisebbre igyekeztem szorítani, mindig engem érdeklő szakmai kérdésekkel foglalkozhattam*”. Mi mással fejezhetnénk be e rövid ünnepi visszatekintést és köszöntőt, mint annak megállapításával, miszerint a Magyarhoni Földtani Társulat tagsága legalább ilyen szerencsésnek mondhatja magát, hogy Nemecz professzor szakmai munkásságának eredményeit évtizedek óta rendszeresen ismerteti a Társulat fórumain, két évig volt a Hidrológiai Szakosztály titkára, összesen tizenhét éven át vezette az általa megalapított Agyagásványtani Szakosztályt, valamint öt éven át a Közép- és Északdunántúli Területi Szervezetet, mindezekon felül két cikluson keresztül is vállalta és sikerrel betöltötte a társulati elnöki tisztséget – az ezzel járó elkerülhetetlen bürokratikus elfoglaltságok dacára is. Végül, de nem

utolsósorban, e lap hasábjain mondhatunk köszönetet a legméltóbb formában a Földtani Közlöny felelős szerkesztőjeként és egyben a szerkesztőbizottság elnökeként 1967–1972 között a folyóirat megújítása terén kifejtett erőfeszítése miatt.

Nemecz Ernőről közeli ismerősei mesélik, hogy szereti a jó zenét és a jó bort – és e téren is a minőséget és nem a mennyiséget értékeli. Emeljük hát poharunkat tiszteletére: Isten éltesse még sokáig az ünnepeltet!

Összeállította PAPP Gábor, felhasználva FÖLDVÁRI Mária és VICZIÁN István írásbeli, valamint BÉRCZI István, DANK Viktor, JUHÁSZ Árpád, MINDSZENTY Andrea és VÖRÖS Attila szóbeli közléseit. Köszönet NAGY Béla és PÓSFALMI Mihály segítségével

[Forrás: Nemecz Ernő gyűjtemény]

Lapis András szobrászművész

Lapis András 1942. december 8-án született Kecskeméten. A képzőművészet iránti vonzódása már gyermekkorában látható volt, de rendszeres gyakorlati képzésben csak a középiskolai éve alatt részesült.

1960-ban érettségizett szegeden a Radnóti Miklós Gimnáziumban. Sajnálatos módon édesapja 56-os „bűnei” miatt a jeles érettségije ellenére semmiféle felsőfokú intézménybe

nem jelentkezhetett akkor. Így az élete tíz éves „kanyargásba” kezdett, amelyben a következők voltak: segédmunkás; műhelyírnok; segédraktáros; később 1962-65 között elvégezte a székesfehérvári GEÓ-t (ez építészeti érdeklődése miatt volt lehetséges) utána 1966-ban sorkatona, ahol nehézbúvár kiképzést kapott, és részt vett az osztrák határon telepített taposóakna mező felszámolásában. A katonai szolgálat után tervező vállalatoknál földmérő és szerkesztő, végül kőfaragó és gipszöntő és 1970-ben a harmadik felvételi után a Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatója lett. A Főiskola elvégzése után 1975-ben mintázta a „Kalap Alatt” című szobrát. Ezen a bemutatkozó kiállításán volt látható, a diplomamunkaként elkészült „Merengő” című szobra is. Ez utóbbi életnagyságú szobor hamarosan kivitelezésre került és egy közintézmény „láthatatlan”, nagyon védett helyen lévő legféltettebb kincse. A „Kalap Alatt” köztéri elhelyezéséhez azonban 17 év és egy egész rendszer-váltás kellett. A helyzetet jól jellemzi, hogy a következő, szegedi kiállításra 45 év után, 2020-ban került sor. Az alkotásai közül a legfontosabb műve a Szegedért Alapítvány Fődíja (1989), majd annak köztéri változata (2006) „Szeged Múzsája” címmel. Alkotásainak legemblematikusabb figurája a „Kalap Alatt”. Ebből van a második, eredeti bronz Párizsban, amelyet a franciák kérésére 2006-ban mutattak be a Grand Palais-ban, amelyről a franciák egy turistavezető kisfilmet is készítettek (<https://vimeo.com/83682317>)

A „Kalap Alatt” a „Sous le Chapeau” két francia város szobormegbízását eredményezte, Az egyik Troyes, Ő lett „LILI a pezsgővidék hercegnője” (2012), a másik az „Ifjú zarándoklány” „La Jeune Pélerine” Le Puy-en-Velay ahonnan indul az El Camino.

2017-ben az Ő „Szegedi Kis István” szobrával ünnepelték Temesváron a Reformáció 500. évfordulóját

Szegeden a Múzeum mellett áll az „Ifjú Mátyás király” lovasszobra.

A „Dózsa György” 220 cm-es figurája Nagylakon, és ugyan ilyen méretű „Nagy Imre” szobor Szegeden.

Élete fő művei: a „Kalap Alatt” és a „Szeged Múzsája” nagyjából ezer érem közül pedig a:

„II. János Pál” ezüst érem

a „Mozart és Széchenyi” arany érmek

„Szent László – Könyves Kálmán” a színarannyal töltött ezüst érem

„Feszty-körkép” éremsor

„Haydn – Esterházy” ezüst érmek

„Magyar Mozdonyok” éremsor.

Mire a legbüszkébb?

Arra a 12 cm-es terhes nőt ábrázolt kis bronz szoborra, amelyre megkapta a 3 éves Derkovits- ösztöndíjat (1976-79)

Arra, hogy Ő helyezte el elsőnek a szobrait, járásintén, posztamens nélkül. (1975 „Kalap Alatt”) Arra, hogy a 2020-ban megtartott kiállítása, Szeged történetének legsikeresebb képzőművészeti eseménye volt.

Befejezéshez közeledik a „Magyar Mozdonyok” éremsor gipsz-mintáinak elkészítése, amely 64 éremoldalon 80 vasúti járművet örökít meg, amely egykor a magyar vasúton közlekedett.

Nagyon büszke a Radnóti éremsor sikerére, különösképpen arra, hogy volt egy vásárló, aki azért vett két sorozatot, hogy a lánya ikerterhességéből megszületendő unokái mindegyikének legyen egy-egy éremsor a nagyapai öröksége.

Jelenleg egy életnagyságú női figurán dolgozik, amelynek a címe „A Könyv”

Nemecz Ernő főbb munkái

Nemecz Ernő: Nyomelemek szerepe a geológiában. Magyar Földtani és Geofizikai Intézet, ISBN 978-963-671-290-7, 2012, 234 p.

Nemecz Ernő: Az első másfél milliárd év: Az elemek, a Naprendszer és a Föld. - In: História, ISSN 0139-2409, 2009. (31. évf.), 3. sz., 3-7. p.

Nemecz Ernő: Ásványok felszíni átalakulásának időigénye. - In: Magyar tudomány, ISSN 0025-0325, 2008. (169. évf.), 11. sz., 1333-1340. p.

Nemecz Ernő: Nyomelemek (1. rész): Elemek keletkezése. - In: Magyar kémiai folyóirat, Kémiai közlemények, ISSN 1418-9933, 2008. (114. évf.), 1. sz., 27-33. p.

Nemecz Ernő: Nyomelemek (2. rész) : Nyomelemek jelentősége és felhasználása. - In: Magyar kémiai folyóirat, Kémiai közlemények, ISSN 1418-9933, 2008. (114. évf.), 1. sz., 34-36. p.

Nemecz Ernő: A Föld eredete. - In: Fizikai szemle, ISSN 0015-3257, 2007. (57. évf.), 1. sz., 6-13. p.

Nemecz Ernő: Ásványok átalakulási folyamatai talajokban. Akadémiai Kiadó, Budapest, ISBN: 9630582988, 2006, 324 p.

Gondi Ferenc - Hartyáni Zsuzsanna - Nemecz Ernő - Sipos Péter - Szendrei Géza: A hazai környezet-geokémiai kutatások néhány eredménye. - In: Magyar kémiai folyóirat, Kémiai közlemények, ISSN 1418-9933, 2004. (109-110. évf.), 4. sz., 204-210. p.

Szabó, A., Hartyáni, Zs., Nemecz, E. 2004: Investigation of Hungarian montmorillonites and preparation of alumina-pillared montmorillonites. – Acta Mineralogica-Petrographica, Abstract Series 4, Szeged, p. 102.

Pécsi Márton - Nemecz Ernő - Hartyáni Zsuzsanna: Az ásványok képződése és átalakulása a talajban és a löszben. - In: Növénytermelés, ISSN 0546-8191, 2002. (51. évf.), 5. sz., 559-580. p.

Pécsi Márton - Nemecz Ernő - Hartyáni Zsuzsanna - Horváth Tímea - Szilágyi Virág: Negyedidőszaki éghajlatváltozások, talajok-löszök képződése a Kárpát-medence térségében. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 2002. (132. vol.), Klnsz., 23-41. p.

Nemecz Ernő – Pécsi Márton – Hartyáni Zsuzsa, Horváth Tímea: The origin of silt size quartz grains and minerals in loess. Quaternary International, 2000, 68-71, 199-208.

Pécsi Márton – Nemecz Ernő – Hartyáni Zsuzsa: Formation of minerals in loess and soils. Acta Geologica Hungarica, 2000, 43, 379-404.

Nemecz Ernő: Az ismeretlen agyagásványok. - In: Természet világa : természettudományi közlöny, ISSN 0040-3717, 1998. (129. évf.), Klnsz. 2., 53-56. p.

Nemecz Ernő – Csikós-Hartyáni Zsuzsanna: Processes in soils and paleosoils. In: GeoJournal, 1995, 36/2–3, 139–142.

Nemecz E. 1991: *A talajban végbemenő ásvány-átalakulási folyamatok.* – Agrokémia és Talajtan, ISSN 0002-1873, 40/1–2, 8–16.

- Nemecz Ernő: Nyersanyagtan: Ábrafüzet. Veszprémi Vegyipari Egyetem (jegyzet), 1988, 156 p.
- Nemecz Ernő: Kristálytan (ábragyűjtemény). Veszprémi Vegyipari Egyetem (jegyzet), 1986.
- Nemecz Ernő: A másodlagos nyersanyag-felhasználás helyzete és lehetőségei. - In: Magyar tudomány, ISSN 0025-0325, 1983. (28. (90.) köt.), 5. sz., 353-362. p.
- Nemecz Ernő: A földkéreg mint természeti erőforrás. - In: A Magyar Tudományos Akadémia Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának közleményei, ISSN 0580-4787, 1982. (15. köt.), 1-2. sz., 169-176. p.
- Nemecz Ernő: Technológia-oktatás a Veszprémi Vegyipari Egyetemen. - In: Magyar kémikusok lapja, ISSN 0025-0163, 1981. (36. évf.), 3. sz., 121-125. p.
- Nemecz Ernő: Clay Minerals. Akadémiai Kiadó, ISBN 978-9630519892, 1981, 547 p.
- Nemecz Ernő: A műszerek teljesítménye és a földtani tudomány haladása. - In: A Magyar Tudományos Akadémia Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának közleményei, ISSN 0580-4787, 1980. (13. köt.), 2-4. sz., 217-236. p.
- Nemecz E. 1980: Kaolinite occurrences in Hungary. – Acta Mineralogica-Petrographica, XXIV/Supplementum. Proceedings of the 10th Kaolin Symposium in Budapest 3 September, 1979, IGCP Project № 23. 9–18.
- Nemecz Ernő: Zárszó az ötödik szekció előadásaihoz. - In: A Magyar Tudományos Akadémia Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának közleményei, ISSN 0580-4787, 1979. (12. köt.), 1-3. sz., 311-314. p.
- Nemecz Ernő - Varjú Gyula - Elek Sarolta: Rosszminőségű bauxitok javításának lehetősége mechanikai szétválasztása útján. - In: Földtani kutatás, ISSN 0133-2422, 1978. (21. évf.), 1-2. sz., 27-44. p.
- Nemecz Ernő: Modell a kutatás és a műszaki fejlesztés összekapcsolására. - In: Magyar tudomány, ISSN 0025-0325, 1978. (23. (85.) köt.), 9. sz., 641-644. p.
- Nemecz Ernő: A hazai szilikátipar nyersanyagbázis adta fejlesztési lehetőségei. - In: Bányászati és kohászati lapok. Bányászat, ISSN 0522-3512, 1976. (109. évf.), 4. sz., 256-258. p.
- Fülöp József - Nemecz Ernő - Zámbo János: A föld- és bányászati tudományok szerepe ásványkincseink feltárásában. - In: A Magyar Tudományos Akadémia Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának közleményei, ISSN 0580-4787, 1975. (8. köt.), 1-2. sz., 145-150. p.
- Nemecz Ernő - Meskó Gábor: A Veszprémi Vegyipari Egyetem 25 éve. - In: Magyar kémikusok lapja, ISSN 0025-0163, 1975. (30. évf.), 3. sz., 129-137. p.
- Nemecz Ernő - Elek Sarolta - Varjú Gyula: Hazai természetes nyersanyagokra alapozható" zeolit előállítás. - In: Földtani kutatás, ISSN 0133-2422, 1974. (17. évf.), 1-2. sz., 64-69. p.
- Nemecz Ernő: Természetes szilárd fázisok. - In: A Magyar Tudományos Akadémia Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának közleményei, ISSN 0580-4787, 1974. (7. köt.), 3-4. sz., 235-254. p.
- Nemecz Ernő: A nyersanyagkérdés mindenekelőtt szellemi energia befektetésétől függ. - In: Magyar tudomány, ISSN 0025-0325, 1974. (19. (81.) köt.), 3. sz., 156-158. p.

Nemecz Ernő: Agyagásványok. Akadémiai Kiadó, 1973, 507 p.

Nemecz Ernő: Dr. Náráy-Szabó István emlékezete (1899-1972). - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1973. (103. évf.), 2. sz., 101-102. p.

Nemecz Ernő: 125 éves a Magyarhoni Földtani társulat. - In: Magyar tudomány, ISSN 0025-0325, 1973. (18. (80.) köt.), 9. sz., 579-583. p.

Nemecz Ernő: Elnöki megnyitó. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1972. (102. évf.), 3-4. sz., 217-222. p.

Nemecz Ernő: Összefüggések az ember természeti tevékenysége és az agyagásványok felszíni eloszlása között. - In: A Magyar Tudományos Akadémia Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának közleményei, ISSN 0580-4787, 1972. (5. köt.), 3-4. sz., 277-282. p.

Nemecz Ernő: Elnöki megnyitó. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1971. (101. évf.), 4. sz., 337-341. p.

Nemecz Ernő: Agyagásványok fáciesjelző szerepe az üledékes kőzetekben. - In: A Magyar Tudományos Akadémia Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának közleményei, ISSN 0580-4787, 1971. (4. köt.), 2-4. sz., 289-296. p.

Sztrórák K. I., Grasselly Gy., Nemecz E., Kiss J. 1971: Ásványtani praktikum I. (Mineralogical Practice. Volume I.) – Tankönyvkiadó, Budapest, 402 pages, 273 figures, 38 tables and 4 coloured plates.

Sztrórák K. I., Grasselly Gy., Nemecz E., Kiss J. 1970: Ásványtani praktikum II. (Mineralogical Practice. Volume II.) – Tankönyvkiadó, Budapest, 497 pages, 262 figures.

Nemecz Ernő: Elnöki megnyitó. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1970. (100. évf.), 3. sz., 233-234. p.

Nemecz Ernő - Varjú Gyula: Sárospatakit (Hidrotermális illit-montmorillonit) kémiai és szerkezeti sajátosságai. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1970. (100. évf.), 1. sz., 11-22. p.

Nemecz Ernő: Az UNESCO Nemzetközi Geológiai Korrelációs Programja (IGCP). - In: A Magyar Tudományos Akadémia Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának közleményei, ISSN 0580-4787, 1970. (3. köt.), 4. sz., 418-426. p.

Nemecz Ernő: Újabb száz év elé. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1970. (100. évf.), 1. sz., 1-2. p.

Nemecz Ernő: A Magyarhoni Földtani Társulat szerepe a földtani kutatásban (Elnöki megnyitó). - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1969. (99. évf.), 4. sz., 297-301. p.

Nemecz Ernő - Varjú Gyula: Expandáló (2:1) agyagásványok változatai és azok genetikája a Tokaji-hegység DNy-i részén. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1968. (98. évf.), 2. sz., 187-204. p.

Nemecz Ernő: Elnöki megnyitó. - In: Mérnökgeológiai szemle, 1968. 1. sz., 3-5. p.

Nemecz Ernő: Az 1968. évi rendes Közgyűlés elnöki megnyitója. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1968. (98. évf.), 3-4. sz., 331-334. p.

- Nemecz Ernő - Solymár Károly - Elek Sarolta: A Bayer-rendszerű timföldgyártás során keletkező nátrium- és kalcium-alumínium-szilikátokról. - In: Bányászati és kohászati lapok. Kohászat, ISSN 0005-5670, 1968. (101. évf.), 3. sz., 89-97. p.
- Nemecz Ernő: Lőcsei Béla: Olvasztott szilikátok és tulajdonságaik. - In: Magyar kémiai folyóirat, Kémiai közlemények, ISSN 1418-9933, 1968. (74. évf.), 6. sz., 287. p.
- Nemecz Ernő: A magyar földtan helyzete (Elnöki megnyitó). - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1967. (97. évf.), 3. sz., 249-256. p.
- Nemecz Ernő – Elek Sarolta – Vassányi István: Ásványtani gyakorlatok. Veszprémi Vegyipari Egyetem (jegyzet), 1966, 176 p.
- Nemecz Ernő: Ásványtan. Veszprémi Vegyipari Egyetem (jegyzet), 1964, 389 p.
- Nemecz Ernő: A Magyarhoni Földtani Társulat agyagásványtani szakcsoportja első szakülésének elnöki megnyitója. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1963. (93. évf.), Klnsz., 3-6. p.
- Nemecz Ernő - Varjú Gyula: NA-bentonit klinoptilolit és káliföldpát képződése a Szerencsi-öböl riolituffjából. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1963. (93. évf.), Klnsz., 77-91. p.
- Nemecz, E., Varjú, Gy. & Barka, J. 1963: Allevardite from Királyhegy, Tokaj Mountain Hungary. – Proc. Int. Clay Conf., Stockholm 2, 51–67.
- Nemecz Ernő: A perkupai szerpentin ásványtani és geokémiai vizsgálata. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1956. (86. évf.), 4. sz., 424-434. p.
- Nemecz Ernő: A kerámiai anyagok kristálykémiája. – In: A kerámia elméleti alapjai, szerk. Grofcsik János, 1956. Akadémiai Könyvkiadó, 735 p.
- Nemecz Ernő: A bauxit vasásványai = Железистые минералы бокситов = Iron minerals of bauxite. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1953. (83. évf.), 4. sz., 333-343. p.
- Nemecz Ernő: Az agyagásványok kristályszerkezete és röntgenvizsgálata. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1953. (83. évf.), 2. sz., 182-196. p.
- Koblencz Vera - Nemecz Ernő: Huntit előfordulása Dorogon = Huntite from the Dorog Mine, Dorog, Hungary. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1953. (83. évf.), 4. sz., 391-395. p.
- Nemecz Ernő: Halloysit Gyöngyörosorsziból. - In: Földtani közlöny, ISSN 0015-542X, 1953. (83. évf.), 4. sz., 398-400. p.
- Nemecz Ernő: A szervesetlen vegyipar ásványi nyersanyagainak teleptana. Veszprémi Vegyipari Egyetem (jegyzet), 1952, 88 p.
- Nemecz Ernő: A geokémia: a XX. század új tudományága. - In: Földtani értesítő, 1948. (13. új évf.), 1-4. sz., 43-48. p.
- Nemecz Ernő: A Karancs-hegységi andezit közettani vizsgálata. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda, 1944, 31 p.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

ELNÖKSÉGE

A tudományos munkában elért kiemelkedő eredményekért,
az Akadémia tevékenységében kifejtett közreműködéséért, az akadémiai intézmények
fejlesztésében, a nemzetközi tudományos kapcsolatok ápolásában szerzett
kimagasló érdemek elismerésére az 1960. évben alapított

AKADÉMIAI ARANYÉRMET

A 2008. ÉVBEN

Nemecz Ernő

akadémiai rendes tagnak

adományozza az anyagásványok szerkezeti, ásványgenetikai és a talajok
geokémiai, valamint a nem érces ásványi nyersanyag lelőhelyeinek genetikai
jellemezése terén elért, hazai és nemzetközi szinten is elismert
tudományos eredményeiért.

Mészáros Antal

FŐTITKÁR

Árny E. György

ELNÖK

